

բնեցին կամ առաջինը յարմարեցին երկրորդին և կամ երկրորդը առաջինին՝ Հոգաբարձութիւնը զոքոց երկուսն առնալով և իւր կարողութիւնն յէր վեր գտնելով բոլոր զպրօքն պարտաձանս փոխելը, իւր պատասխասած պրօղգամին փոփոխութեան ենթարկել, յարմարեցրել յայտ առաջինը դասաւորել՝ պրօղգամային, ի մէջ այլոց աւելացնելով պատրաստականութ (առաջին դասակարգի աշակերտաց համար) և (ուսուցչի իւրին դասաւորութիւնը, որ զոքոց հակառակ էր մանկավարժութեան տրամաբանին, բայց ինչ փոքր, մանկավարժութիւնը նպատակէ յաջորդութիւնէ Երբպարի Երգանէնը երկուսեցուն միայ ի զորմարմարութիւնս։

Այսօրվին տրանսֆիգյւրը նորով ուսուցչին օրացրին գործադրութիւնը. քայց նա հրաժարուեցաւ, ասելով, որ իւր պայմանը հոգաբարձութեան հետ այլ է: Պատասխանատուութիւնից ազատ մնալու համար յայտնեցինք հոգաբարձութեան այս հանգամանքը և լեցելինք միշտին հոգաբարձութեանը այն բերանով չորս-պիտիւններ, որ Մշակը յիշում է: Մշակի խմբակի հոգաբարձուն յայտնեց մեզ, թէ օրացրելով եմք մէջ դրած փոփոխութիւնը — գործադրելու համար չէ, այլ անպակ ցրած է: Ուրեմն միայն ինձ լեցելեցինք կամ խաբարէի համար: Պատասխան տուայք. «Այ լոյս արե՛հ հասկնայիք»: — «Ուրեմն թող ներէ հոգաբարձութիւնը մեզ յայտարարութեամբ յետ դարձնելու օրացրելութիւնը իրեն անգործադրելի: Մենք ոչ խաբարէի և ոչ էլ խաբարելու միտ ունենք»: ասացինք մենք: Այստեղ ոմանք հոգաբարձուք մէջ ընկան, թէ թող առաջիկայ օնցուտի բերից գործադրով օրակիրը. իսկ մինչև այն փամփայտ կարելի է փոխիլ պարզից պարզեամբ: Մենք համաձայնեցանք: Կազմուեցաւ մեր ուսումնական յանձնաժողով ամենուսումնական հոգաբարձութեանը, որոնք պէտք է յանձնելէին դասասփոսութիւնները, չարտնականելով լինելի քննութեանց և զեկտեման տալին հոգաբարձութեան զպրցիլ ուսումնական լինական մասին կարելի փոփոխութիւնը անելու և զընկն զպրցիլ պարզամասն, ասանց մասնագիտութեան տեսչի և ուսուցչաց, որովհետև իւրաքանչիւր հոգաբարձու մի զարմանալի չափ հասկանում էր կամ ինչպէս մի փորձառու հոգաբարձու յայտնեց, որովհետև իրանց զպրցիլ ուսումնական մասին ունին տեսչի և ուսուցչիցից զաղտիլ խօսելիք: (Արդիօք արեւնաստուցի վերայ լինելու չէր խօսքը):

Անցած ապրիլը, անցյալ մայիսը, դասախոսութեանց միջոցին ուսումնական հոգաբարձուք երեքեցան, եկան քննութիւնք և այլուեղոք էլ գլխաւոր աստիքի պէս երեքեան (ցուցադրութիւնք, թէ երբ ձով ներկայ է եղել, որքան միջոց, ինչպէս ունինք դրած ապրիլի մոդուլը և կա՞մ խտաստութիւնք և պատարասականին ուսուցչին հայադարձութեան մասին) եւր մնալք երեքութեանց հոգաբարձութեան ուշագրութիւնքը նորա ս ե պ հ ա ն ձ ա ն ձ ա ն ձ ա ն երեք նմոցներէի և նորա ներկայացըած պրոբլեմայի վրայ, որ դրած էր պարզից աշակերտը Մակար ՏԵՐ Մարգարեանցի ձեռնով, իսկ ինքեան և ո՞նէ էր պ. ...): Եկաւ սեպտեմբերը, ոչ գեկուցումն երեքեցաւ և ոչ էլ պրոցրամսն, ի՞նչ զեօտեղէն շատ էին բաւառած ուսումնականները, հարաբորձաւք, թէ մինչև սեպտեմբերի անպատճառ ապարասն էլ իրենի այնու Ռուսումն ասիւնցաւ, շարունակեցաւ ամիս ու կէս առանց ձեռնարկներէ, չնորհիւ դադարանապիտ պ. Գ. Արծրունու: Մենք կրկին յայտարարութիւն տուինք, որ հոգաբարձութիւնք 20 փետրվարի օրագրութեան մասին կարգադրութիւն անե, որ թէ մնալք և թէ պատրաստակա՛նի ուսուցիչը ապառ մնալք ապագայում պատասխանատուութիւնք: Նոր յայտարարութիւն և իրապատեմտութեան հոգաբարձութեանց մէկը ինքեան կամ իւր ձեռքով զրկեց յանձնել ուսումնականները հոգաբարձական յանձնաժողովին և հարցնել նորա կարելոք, որ և մինչև չափմ էլ պատարասեալութեան: Ինչէ կարելի էր անել այդ գո՞տալք զրոգութիւնք աղտոտվուե համար շարկաւոր էր անյախիտ միտեսուչ գտնել, որ կատարէր կուրսութեան հոգաբարձաւք անանց անկաստան պահանջութեանը, օրտնելու և դասն՝ մենք հրածարվեցա՞ր—կամ ըստ Աշխի մեջ համարաւոր էր 1873 թ 20ի փետրվարի օրագրութիւնը մտացալեցաւ: Եղան ներկայ 1874 ի քննութիւնքը պատրաստական դասառան աշակերտները 20 հոգեք կատարել էին իրանց ուսման երեքալորայն պրոբլեմայով, որ համաձայն էլ առաջին դասառան պրոգրամմային, ուստի և այլ աշակերտները իսկապէս չեն կարող մտնել առաջին դասառան, որովհետև չգիտեն այն, ինչ որ պահանջվում էր առաջին դասառան մտնել լու: համար չ'հոգաբարձութիւնը անշուշտ իւր փաւը ծածկելու համար օրքան պիտի նստաւ թէ առաջին դասառան մէջ, որով տրաւ ուսումնականները պիտի կրճատուի և միւս կրճատուեք ընթացքը

յայնչ անհատական հոգաբարձությունը զբաղվելու օման ընթացքը ընդարձակելու վերայ աշխատելու մեծ մասը իրենք իրենք կ'փոխվեն։ Ինչո՞ւ հոգաբարձուք հոգան զբաղ մասնին համար։

Տե՛ս 20-ի փետրվարի օրագրությունն ինչի համար խոսեցինք։ Ինչո՞ւ Մշակույթը բարձրացնելու օրհանդեսը։

Այսինքն Ոչ ոք էլ չի պայքարում ինչի համար։

Մենք ապահով ենք, որ մեր յիշատակը զբա-
ղվում միշտ կ'մնայ եւ չի ջնջվիլ, բայց չենք
ստորոգութեան, որ կ'մնայ եւ մի քանի հազար
արձուագն եւ, միայն իբրեւ Հերոսարարի յի-
շատակ իսկ *** պատմելու ո՛ր միտ անգամ
Պ. Ս: Բ: Ե: Կ: Զ:

ԱԼԷԳՅԱՆԴՐԱՊՈԼ

(ՌԶՄ-ի ցուցման «ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ»
[Իր 4 էջ]):

Սօս օրիկոս պատահեցաւ ինձ ծանօ-
նանայ մի նորիկ մերաշնչեայ Հին — Նա-
խկնականից արհեստաւոր մարդու հետ
մէ ինոր ծանօթօն իննով Արքայապար-
օրում առաջին սահման, կարօտում էր
նա ուղիղցելը, որ առաջնորդէր նորան
աղաղակա զանազան մասերը եւ ծանօթաց-
նէր տեղւոյս երկսեռ Հայ առաջնարանայ
հետ, եւ իմ կողմից շատ ուրախացայ, որ
մէ զինձմոր եղաւ սոյք պաշտօնը, որով
նորից իմ նոր ծանօթ բարեկամս փա-
ռաւրէ

Հասցեում հմ, որ նորիկ ծանոթ
որժանացաւ. ներկայ գտնուիլ տեղւոյ
գլխւոր պարտիկ Հայրապետութեանց, լայն
պէսպէս ուսումնասիրում պարսպաճախ
նիւթի՝ ցոյց տալի նորան դաստատոնները
տալի նորան թէ ինչ գաւարակը եւ ինչ ձր-
անդուլում լիշտակ պարտիկի եւ թէ ձր-
նիւթի՝ աշակերտաց թիւը Վ.Յ տնիկու-
նիւթը լիւրիւն պէս նորիկ ծանոթս ինչ
էն երեսում էր մի խոր մտածմանց մէջ
կրկնեցաւ: Գութը գալով, Հոգեւոր ուսում
պարսիկ տարայ նորան Արդ. օրիորդաց
պարտիկ, այստեղ բարեբողջաբար մնաց
տանը բոլոր դաստատնց օրիորդայ ձեռն
Տ. ՈՐԵՆՆԱՅԻՆ ԱՆՆԱՅԻՆ

[illegible]

Երբ ինչպես ասում էինք մեր տեղի, ուր կա
 լողանայ վառած կերպով ու զարկի ին
 ղը, ուր մնայ լի է աղջիկը, եղած ու
 ու մնալուն անմիջիպես արական զորվեա
 լ է, որի տալիս ասում է աշակերտաց ջու
 ռնդում է պահե իմեղը, այնպես որ ի
 նախաջերի աշակերտ արար զնացող ին
 ղի պես մի մի վարքի կուժ ջուր ուսա

է զնւոմ ուսումնարան. յողովորդը ա
վէն նախադարձաւուած է ընդունել
այն խօսքը թէ ուսումնարան է պէս
բայց առաջնորդ չունենալով սպասում
առաջնորդի. անգլայն առաջնորդն էլ,
այն կպատկանէ և արժան էր յանձն ա
նուլ այդ սղշուքով, անտարբերու լինե
քովը քնած է... Քաղաքի առևտու
շատ խղճով դրու լինան մէջ է, գոյու
թիւններ շատ են պատահում, արհես
տաւորները օր աւուր զղուելով իրա
նք հասկոյն ուրիշ ուրիշ բաներով
սխաւում պարտակել, ինչպէս զեւթակն
տուէլ են մի մի հատ Փայէտուն, որ գու
նորանով մի վերջ պատակ գտնեն, այդ
միւր և պարզեղները ջրի համար միակն
ներկն ծարարեն ու այդ առ թիւս գանդա
նները դատաւ օրի առաջ անդակատ են:

Իմ ծանօթն մտադով այստեղ և քան
մի օր, արժանացաւ ներկայ գտնուիլ Սա-
հականուշան զարդոյի տարեկան հար-
ցաքննութեան, աշակերտութեաց ժամը
գտնութեանը և հօտի յետոյ յիշեալ զըն-
թոյի ձեւադրածութեան վիճակախաղի հան-
դիման, ուր կարգադրեալսն յիշեալ զըն-
թոյի ուսուցիչ Պ. Ղ. Ա. կողմից նոյն տ-
եւոր նշանակութեանը յարմար մի խման-
տալից ճառ, հանդէսը վերջանալուց յի-
շեալ անաստիւի և անչորի էլ մեր օտարաբնո-
ւորացորու ուրախութիւնը։ Միւս օրը իմ
ուղեկարգեալսն դէպքի Նախիջևանս։ Յասկա-
նուսմ հոմ ի բոլոր սրահ իմ բարի զգաց-
մանց տէր ծանօթ իս փափաղորներն յա-
ջողութիւնս իսկ Նախիջևանցի չայ եղբար
հետադարձութիւն և զգտնութիւն ուսումն-
արարանի ինդրոյ մէջ։

Մախար Տէր Սարգսեանց.

Հինգշաբթի օրը առոյտ 11-ին ամառային ճաշ
տոնով մեր ծառայողական խումբը տուեց «ԲԻՇՆ
ԻՍԾ» զբաժան: Դերկայացուցան յաջողակ անցու
թիւս տարաբարձրաբար բացմաձիւն չըկար, Գար
չորձական նպատակը միմեւ անոտմ զարտեւե
նորդրելին մասնակցելու պղ օրուպ ներկայացան
եր առօրեակը, ուր մնաց ծառայողական նուրը զե
պարհաբոր: Եւ մեր օրը անպարտք էր, որովմե
մեր բարգրտացնեղեղ շատերը արնեստաղկտակ
ուտումնորաքնի շինմեծան Բիպի օժտան առմ
մանդեղեղ լետու մասնակցել էին հասկերովժին, ուր
նախ քաղցրտեղեղին համազ, ցաղերի նորաք, աղ
ետոյ էլ աւելորդ համարեղնին հայկական ծառայ
մանա..... ինչպիս եւ պատահել է ծառայողն միշա յ
մանտը հարու ասնեղին հետ էլ, որոնեղեղ ոմաք տոմատ
նախու շարտեղեղն մանակալիշա յիշեղ եւ արտապա
նայկական ծառայողին մասմն:

Գ. Հ., Ղ. խնդրում է հաղորդել հետևեալը.
Մեղուի 25 № ում Ալեքսանդրապոլից Պ. Ղա-
տարեանցի իմ վերադերուժեամբ տուած տեղերը ժնա-
նային հարկադր են համարում ասել որ նախ՝
համարուտ հայի ծախքով իմ արտաածման փա-
ռանկաբաժնուժին ուսանելու համար՝ առվուին ա-
րորէ է, եւ երկրորդ՝ սխալ է, թէ եւ երկու տա-
րուան ծախսուեալան միջոցին կանոնաւորու-
ման տուէ Ալեք. վին. Գլարցեան, քստ որում ինչքա-
նէ բարեխիճել երկրով լինել կատարած իմ պաշտա-
ւոյնումանային եւ մ ե ն ա կ ոյնչէ կեւ արած, ա-
ռանայն մի յտաջաղահիտմաժին եւ կարգ յիշե-
լուցրոցի ուսուցանալ խմբի միահամուտ ջանքեր
կ'պատկանին. բացի դորանից եւ Ալեքսանդրապոլ զն-
նած ժամանակս գրածնէ Գլարցի բաւականին կա-
պտերեալ դրուեան մէջ:

Համախառը օրինադական վարժարանի հոգաբարձուքը խնդրում են մեզ յայտնել նույն խաբերի նորասկսվածները պ. Վ. Իսախանյանին, որը նույնիք է յիշեալ վարժարանին տուածին հաստ «Հանապարհօրնոյն» վեղում հրարուկ սարկ վկայախը հեղինակած գրքից, Համախաբի պ. Իսախանյանը՝ Նաղարախանյանին, որը նախորդ է երկու հաստ «Յեղիշ» երգապատկոյ պատանադրուկին Վարդանանք է երկու հաստ «Սրբիք թշնամիներեղ» գրքայինը. պ. Յովհաննիս Իսախանյանին, որ նուրիք է «Սկիբր թշնամիներեղ» գրքայինից և Տիկին Մարգարի Ուսարախանյանին, որը նուրիք է նոյն գրքից խաբի հինգ հաստ:

Պ. Վահան Աբրահամյան մեզ գրում է,
Երբ-բայցեղի զառառի փաշարանդ զիւր
նոյն տեղի քահանայի և մի գիւղացւոյ աշխ
ատեմամբ հիմնւում է մէկ ուսումնարան,
ըր պէտք է աստիճուի եկեղեցական դոմ
բով:

Դժոյն պարտնէ հաղորդում է, որ նորերն
Ար. Աւան ուխտ գնալոցնիւրդ մէկ 17
տարեկան հասակի երիտօնաւոր տղայ ծով
մը լողանալով ամանակի խնդրուել է, որ
մակաղիրը աւելանում է ոտան թէ այդ խն
երիտօնաւորը եղել է ամենաշնորհակալ և ա
մաթաբակն ապակերտ Եւր-Յալալզէտի
նաբանի մէջ:

ՆԵՐՔԻՆ

ՀՄՈՒՏ ԴԻԴԱՏՆՏԵՍՆԵՐ ՊԱՏՐԱՏԵԼՈ
ՀԱՐԿԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Շատ անգամ կարդում ենք Հայ Լրագիրներում, որ Աղարկովիտում զի ղատախտոթ թխնը զանվում է Նահապտական թշուառ ու անբարե կարգ վիճակում։ Դա նշանակում է, որ բոլոր զի ղատախտախմ ճիւղերը, որոնք կազմւում են Աղարկովիտի տարողջ տնտեսութիւնը զարդացած չեն համեմատ տեղային հաճանքներին։ Գլխավորապէս թխան կողմը եղանակը, որը ներկայացնում է ավանդ, սահմանափակում է տնտեսական այլ և այլ հանգամանքներով, որոնք մինչդէռ նշանակալ պիտի կապված են լինու ժողովուրդի հարստութեան ու մտնող զարգացման եւճերի հետ։

Ինչքան մի հասարակութեան ուժեղ
բազմամասնի ու ընդարձակին ու միեւն
ժամանակ նա ինքն հասարակութիւն
հասկանաւ է իր կենսի միտքը, այ
քան էլ նոյն հասարակութեան տնա
սական արտաւան զարգանաւ, ծաղկո
ւեւ կանոնադրու է, և իւր լոքանքն
ընդհանուր զարծուինութիւնն էլ ա
զիւնաւաւ է դառնում նոյն հասարակ
ութեան համար:

Բայց մեզանում ընդհանրապես չկա զրատնետալ թիւերը, փոխանակ դարձանալ կատարելագործվելու, օրէցօր թուլանալէ: Գիշղանտանի գործունէութիւնը և Հասարակութեան, այլ և կրտահամար արդիւնաւէտ չէ գառնում: Այս թշուառ երեւոյթի պատճառը ուրիշ ոչինչէ, ի՞նչ որ մեր Հասարակութեան մասէր ուժերի սուհմնափակ լինիլը: Անըզոյթութի բնակչնիւրը, խօսքս ընդհանուրի վրաս է, Հարստութեան կրօնը, ընդունակ են, նրանց նիւթական ուժի ընդարձակ, միայն նրանք անընդունակ են նրանով, որ հմուտ չեն իրանց պարստանալիս (գիշղանտանութանը), որի համար պահանջվում է կատարեալ հրէսութիւն:

Գլխավորապես լի լինելը, որը մեզան-
անու շարժում լինան է՝ ինքնարթուած, ամեն
նորարարականի, ընդարձակ ու դժու-
արութիւններէն մէկն է։ Դա սրբա-
բեմն է։ Եւ նրանից, որ գլխավորապէս լի
նը միայն վերջին ապրիլներուն մի կանխա-
սխտեմայի տակ ընկաւ ու բնական գի-
տութիւնների շարքում դարձելից. չէ նա
յիւրից, որ նա ամենատարածված ու հի-
մարդից պարզամտեքներից առաջինն
մերկէց բանի քանի հազար տարիներ
ուշ մեր պայուրը պարզապէս էին այ-
սրհետով։

Ոչխաբուրծիւնը սահմանախախտ
արհեստ է, որը չէ պահանջում կօշխար
այնքան զիտութիւն, ինչքան զի դատեստ
սութիւնն է պահանջում զիւղատեսակ

Այլշխարհին բաւական է ծանօթ լինել
նկարագրեալն, կաշունդործութեան ու
լի կարելու հմտութեան հետ. այն ի
զիւղանտեսին անշուշտ հարկաւոր է ծ
նօթ լինել օգի ու նրա երեւոյթն
րի, հոգի բաղադրութեան
յատկութիւնն երի, բուսար
նութեան, կենդանաբանութեան,
լուշնարածութեան
մասամբ գոնեազեղարկութեան
թեանց հետ: Մի լուսօրով զիւղատ
տեղի զիտութիւնը չը սկսէր, առհ
նափակված լինի, նրան հարկաւոր է ծ
նօթ լինել ընդհանուր զիտութիւնն
հետ, առանց որոնց անխորհել է նր

(գիւղտանաւօին) բարեկարգել ու ծաղ
կեցնել իւր տնտեսական վիճակը:

Բայց արդեօք մեր Անդրկովկասի զին-
շատանակները ծանօթ են փոքր ի շատ
այդ զիտաթիւնների հետ, թէ ոչ : Այ-
հարցին մամուրանալս պատասխանելը ուե-
րուրդ է, ըստորում մամուրն ուշադրի են մ-
ղիւղաշատանակների ամենուր յայտնի, եւ ա-
մենն էլ մեզ հետ կը համաձայնին, որ
նրանք զուրի են շատ զիտաթիւնից :

ԱՆՈՒ ՀՀ-ից այս մեր զինված ուժերին
անձամբ լինին և պատճառ. Այդպիսով
կախ անտեսութեան օրհնոյ թուլանա-
լու: Սակայն, նայելով մեր անտեսանա-
լի մանկին, չը պէտք է վհատուիք ու ան-
կախ դանդաղութեամբ շարժվիք, այլ
հարկաւոր է ուշ դարձնել մեր սպասող ել-
լան, որ դնեալ մեր սերունդներէ կ'ը-
սկս թշուառ զինված ուժերն չը լինեն
Սեղ հարկաւոր է ի գործ դնել մեր ու-
ժերը, որքան ներուժն հանգամանքները
զինված ուժեր թիւը ծաղկեցնել ու բա-
րեկարգելու: Բայց այս նպատակին հաս-
նելու համար, նախ առաջ պէտք է պատ-
րաստուիք ուսնալ հմուտ զինված ուժեր
որոնք թե՛ թե՛ի առաջ մեր զինադպիւր-
հետ, դէն կ'զգեն դարբնով արմատացած
նահապետական միջոցները, սովորութիւն-
ները ու կը մոռնան մեր անտեսութեան
մէջ եւրոպայեան զինված ուժերն որ-
տեման, որով կը ծաղկի եւ մեր զինված
ուժերը:

Այս կարևոր խնդրերի վրայ խնդրում ենք մեր հարուստ դասին դարձնել իր ուշադրությունը։ Մեր ազգային գիտաշուկայի կարելի պահանջն է, որ նա իր ապագայ սերունդի վրայ հողայ, քանի որ ինքը հոգսերով բուսաբանական հողի համար ընտանիքի օրեկան հացը ձեռք բերում է Բայց մենք ունինք իրականում խնդրել մեր հարուստ դասից, ըստ որում նրանք ունեն այնքան նիւթական միջոցներ, որ կարող են նպաստել գիտական հետազոտությանը։ Եւ որովհետեւ Անդրկովկասում չունինք այնպիսի ուսումնարաններ, ուր մասնավոր սերունդը կարողանար ծանոթանալ գիտականության ձեռք հետ, ուր մենք որպիսի հարուստների միակ միջոցը կը լինի կազմել ընկերություններ ու ընկերություններ ծախսով ու գրքերով ընդունակ ու ուսման ծախսեր կրկնապատկելու։ Այսպիսի գիտական գիւղատնտեսական կամ կրթադրժանական ուսումնարաններ կը նրանք ծանոթանալով, թէ գործնական է թէ տեսականացած, գիտականության ձեռք հետ, կը վերադառնան իրենց հայրենիքը, ու խորհրդացնելով ընկերություններ անկախների հետ ու նրանց նիւթականության ձեռք հետ կ'սկսեն կապերը։ Այսպիսով մի նոր գործը իր տան Անդրկովկասի գիտականության ձեռք հետ։

Հողատիր՝ Զօկ.

Վառչա 11-ին Նորին Կադուբակահ Բարձ-
րութեան փոխարքայի ամուսնայ Ուլլայ Գեօ-
թիօղլուայի անուանակոչութեան տօնին՝ օրը
թիւնին Նորին արհեստագիտական ուսումնարանի
շինին օծուեցաւ Բուսայ Եկզարիւի ձեռամբ։ Այ-
նպիսի Նորին ներկայ գտնուեցան թիփլիսի Նաճահ-
գապիւմը, քաղաքագլուխը, քաղաքային վարչու-
թեան ղրոր անդամներն ու խումն բազմութիւն
ձաւքարներէ իւրեանց զօրօնեալ։

Պ. Վահան Արծրունին Նոր-Բայազետից մե-
հաղորդում է, որ այնտեղ արտերը չաա առա-
ն, որովհետև չաա յորդ անձրևներ են լինում
Դողդղղի ուրախութիւնն անասելի է:

Ինիլ երջտն անշուշտ մտադրում.է որ 1871 թուին Պետերսբուրգէ նաճախական դատաւան տանը գտապարտեց զնախան յարւելի ինանէ համար պատրանքի Սկրիբա ինքնակո իշխան Ղ.Գորգալեցուն, որ Եւշակունակ Թովանէն թարգմանեց է եղև և թէ տա արդարանքի վախելոք է վ.ինան, որունը և սորան կայանաւ. որով էին Սմոնց 2-ին Ս. Պետերսբուրգէ նաճախական դատարանում քննելում էր նոր վախտանը ժրծը: Քննութիւնն ժամանաւ համարեան թէ նկու էր ըսել թարգմանելի պէտքն էր նա նիգալեցուն և հասկ թարգմ.

դարձր լինելն անորոշանալու հա խրեան մե-
ղաւոր զորամարտի անորոշ լինելու հա-
տարանքից ան պատճառաւ, որ անորոշար է
համարուած անորոշանալուն իշխանութեանը իւր
զատաւարութիւնը և ինչ նա ուղարկուած էր Տո-
բոյսի, իսկ նախնայապէս ուղարկելու ան-
հետեւ տեղ, որ նորան խնամախօսութեան էին պա-
հում, առաջի վճռեց փախչելու:

Դատաւարները դատաւարացի զրկած ամե-
նայն իրաւունքից Յովնանեան Բարսեղանցին
պատժել 40 հարուածով և ինքնաբերական աշ-
խատանքի երեք տարով:

Ամսոյ 1-ին Ս. Պետրոսեղոսեան կա-
տարուել է հինգ տարեկան արտաքին
ներքին փոխադրութեան տնտեսական փն-
կանութեան և հետեւեալ տնտեսականին են
ընկել տնտեսի գումարները:

(Գլխաւոր գումարները տպած են Վերոյի)
Ն 27-ի մէջ):

300 ուրբի			
Ն	Ն	Ն	Ն
Սերի	Տոմ.	Սերի	Տոմ.
00,001	44	05,849	7
00,040	34	05,877	43
00,093	17	05,995	6
00,136	28	06,014	5
00,183	47	06,089	44
00,239	28	06,171	30
00,344	25	06,236	40
00,402	46	06,245	6
00,459	48	06,295	9
00,519	30	06,344	16
00,621	48	06,784	44
00,624	24	06,823	20
00,636	33	06,978	40
00,740	11	07,039	23
00,807	20	07,165	41
00,863	42	07,120	15
00,919	18	07,448	47
00,951	39	07,470	2
01,069	25	07,476	1
01,238	16	07,528	1
01,120	2	07,593	19
01,143	12	07,639	12
01,177	40	07,827	18
01,200	16	07,828	50
01,327	31	07,905	21
01,352	28	07,943	18
01,368	16	07,968	17
01,510	7	08,005	24
01,635	34	08,064	24
01,665	26	08,136	7
01,684	3	08,158	45
01,711	23	08,160	30
01,838	23	08,175	36
01,981	27	08,199	7
02,037	19	08,272	11
02,102	29	08,488	7
02,194	34	08,528	49
02,226	37	09,563	1
02,248	40	08,613	45
02,277	5	08,637	10
02,423	37	08,657	26
02,461	25	08,970	16
02,763	48	08,905	6
02,854	13	09,007	50
02,855	4	09,036	24
02,880	29	09,164	10
02,891	5	09,175	15
02,978	7	09,235	40
02,990	37	09,235	43
02,996	8	09,302	31
03,004	25	09,366	28
03,014	5	09,421	2
03,149	31	09,536	32
03,239	24	09,572	49
03,304	43	09,575	2
03,306	9	09,592	35
03,322	12	09,645	26
03,364	28	09,689	23
03,397	10	09,827	12
03,401	28	09,833	35
03,438	3	09,899	36
03,544	31	09,927	47
03,550	41	09,949	17
03,653	7	09,970	31
03,682	25	10,089	44
03,700	39	10,138	18
03,711	8	10,235	48
03,807	24	10,336	32
03,876	20	10,409	20
03,902	33	10,423	8
03,937	39	10,450	15
03,972	32	10,504	1
03,990	18	10,601	33
04,043	2	10,951	1
04,111	40	11,028	34
04,122	50	11,536	17
04,167	23	11,596	19
04,378	16	11,605	24
04,420	36	12,095	25
04,575	18	12,102	45
04,592	16	12,253	32
04,908	25	12,281	44
04,913	8	12,403	16
05,222	40	12,544	38
05,336	32	12,546	46
05,544	42	12,608	32
05,692	48	12,646	6

Ստանալ կարելի է միայն արդենակա-
րանից Ս. Պետրոսեղոսեան սկսած 1874 թ.
հետին 1-ից:

Ոչնչացած տնտեսական սերիներ			
Ն	Ն	Ն	Ն
00,214	05,428	08,447	12,170
00,436	05,584	08,639	12,524
01,249	05,749	09,087	13,000
01,914	05,814	09,270	13,112
02,271	06,565	09,438	13,301
03,261	07,304	09,507	13,398
03,473	07,406	10,016	14,345
04,041	07,603	10,554	14,587
04,049	07,972	10,804	15,065
04,955	07,807	10,905	15,073
05,152	08,027	12,061	15,270

Ընդ ամենը 40 սերի որ անում է 2700
տոմսով:

Ստանալ կարելի է ամեն մի տոմսակի փո-
խարէն 120 ա. սկսած 1874 թ. ապրիլի
1-ից թէ արդենակաւ րանիւմ և թէ նորա
բաժանմունքներում:

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ

ՖԱՆՏԱՄԱ

—Փ ա Ր ի զ. Union լրագրող գաղարկե-
լու առ թիւ օրինակներին կողմից լի-
սինքն Բրէնը հարց առաջարկեց կառավա-
րութեան, թէ կային արդե՞ր և այլ պատ-
ճառներ այդ լրագրող երկու շարքերով գա-
ղարկներու բացի այն, որ նա սուր էր
կամ Շախրոյի հրապարակը: Ներքին դո-
ժոյ նախարար Ֆուրտուհն ասիական հը-
րապարակաւ յայտնեւ, որ Շախրոյի հը-
րապարակի հրատարակումն ևս աչքի առ-
նալ է ունեցել կառավարութեանը: Union
լրագրող գաղարկներու կարգադրութեան
անկողն ժամանակ Ֆուրտուհն յարակցեց
իւր խօսքերին և այն, թէ կառավարու-
թիւնը դատաւարներու է ամեն մի դործ,
որ հայում է ի վնաս Մակ-Մահանի և օթ-
նակների, իսկ այն դործը բնապարտեա-
նակի թէ այլ կողմից: Վիճարանութեան
ներքին յետոյ առաջարկեց Տերեմակոյ
գործոց զինքը համար այլ և և այլ ձե-
ւեր: Կառավարութեան կամեաւ էր, որ
ժողովը իւր վճռոյն մէջ որոշ կերպով
յայտնէ իւր համակրութիւնը Մակ-Մա-
հանի և օթնակների իշխանութեանը: Իւ-
սինքն Բրէնը ընդհանրապէս կամեաւ էր,
որ ժողովը վճռոյն մէջ դատաւարաբար
կառավարութեան ընդառնէ Union լրագր-
ող գաղարկներու առ թիւ: Ժողովը թէ իւր
սինքն Բրէնը և թէ կառավարութեան ա-
նուամբ առաջարկած վճռանքին ևս այնպե-
րաբար համարելով վճռարկան մի կը զը-
նեւ ներկայ անորոշ դրութիւնից՝ առանց
վճռի դիմեց հերքեալով գործերը: Սա-
կայն նախարարութեան իւր առաջարկու-
թեան ընդունելում անհաւատարմութիւն
անհաւ իւր դէմ է արձակուրդ տուցե-
լով Մահանարարանի ընդունելով ձեւերին հա-
մաձայն Մակ-Մահանը պէտք է ընդունել
նախարարաց հրապարակները և կողմը
ազգային ժողովի բաղնիքի ինչից նոր նա-
խարարութեան: Մակ Մահանը չը նայց այս
անգամ ևս ընդունելով ձեւերին և չը-
դունեց նախարարաց արձակուրդը: Սորա
փոխարէն Մակ Մահանը մի պատգամագիր
ուղղեց ազգային ժողովին, պահանջելով
օրէնքներ իւր իշխանութեանը ընդմիջե-
լով իրաւունք իւր կառավարութեան հա-
տատուելու համար:

Պատգամագիրը երեւում է, որ Մակ-
Մահանը խրատեւ և նայում ազգային ժո-
ղովին այն վճռին, որով սահմանափակա-
նաւ օթնակների իշխանութեանը: Մակ Մահանը կարծեւ
է, որ ոչ ներկայ և ոչ ազգային ազգային
ժողովները չունին իրաւունք սահմանա-
փակելու իւր իշխանութեանը այլ ընդ-
հանալան ժողովները պարտական են իւր
զորութեանը արդէն նորան սահմանափակա-
կան օրէնքներով կառավարելու մինչև
1880 թ. իւր իշխանութեան արդէն այ-
դը կարող է որոշել իւր զորութեանը, հա-
կնելով թաղապարտութեան, կայսերութեան
կամ հանրապետութեան կողմը:

Մակ Մահանի այս հայտնաբեր ձեւաւորու-
միայն բնապարտեալների համար, որոնք
կրճատեալ են օթնակ տարուայ ընդմիջե-
լով, ունենալով Մակ Մահանի նման մի նախա-
դաս, որ պատկանելով իւրեանց կուսակ-
ցութեան (դոնիկոյ զարանի կերպով), կը
կատարէ բնապարտեալներից ցանկութիւն-
ները, յանձնելով վարական պաշտօնները
նոյա և այլպիսով տարով բնապարտ-
եալներին միջոց հարստահարելու ժո-
ղովը իրաւունք յոգուտ Նապոլեոն IV-ի
բնապարտեալները յօժարակամ յետա-
ձգում են օթնակ տարով կայսերութեան
վերականգնումն այն պատճառով, որ նախ-

նապոլեոն IV-ի հաւան է դեռ ևս, և
կերպով, նորա դիտել, որ ժողովները
անկողն Մահանարարութեան ժամանակ
կրճատ րոյթ իրաւունքները կարող են
հարձակ ընկնել բնապարտեալների ձե-
րք, մեղաւորով այն բոլոր վշտերն և
հարաւանները որ ստացել են նոյա շնոր-
հիւ:

Թաղապարտեալներն այդպէս են նա-
յում գործին: Նորա հասկանում են, որ
թէ այժմ վճռարարութեան մեքուի Շախրո-
յը կամ նոր ժողովը, զիմար թէ ա-
յապաշտեալ, նորա միջոց ունենան թաղա-
պարտութեան վերականգնելու: Ֆրանսիացի-
նախարար նորա ամենայն ձիգն ի գործ են
դնում, այժմ իսկ յաջողութեան իւրեանց
ցանկութեանը, չհասկանալով, որ այ-
դէն ուշ է և անհասկանալի նոյա ցանկու-
թեանց իրաւորումը:

Հասարակագիտականները պարտաւ-
նապաշտեալներու Մակ Մահանի և օթնակ-
նի միայն մի պայմանով, որ Մակ Մահանը
համաձայնէ այժմին իսկ հանրապետու-
թեան հրատարակելուն և ընտրէ նախա-
արարութեան իւրեանց միջոց, զոնեւ ձե-
ւերով իրաւունքները: Հանրապետական-
ները կարծեւ են, որ Մակ Մահանը ցան-
կութեանը կատարել կը չանալէ արդէն
հանրապետութեան ընդունել: Սակայն մի-
առում են հանրապետականները, որ Մակ
Մահանը չէ թէ հանրապետութեան, այլ
մի գիտեալական կառավարութեան կրկա-
մէ, որ շատ ասարեւ կը ընէ հանրապե-
տութեանը, մասնաւոր Մակ Մահանի
ցանկացած օրէնքները պէտք է հրատա-
րակէ մի այնպիսի ազգային ժողով, որի
մէջ չըլի որոշ բաղնիքներ ուր նա-
խարարութեան: Կարելի է արդե՞ր սպասել, որ
ազգային ժողովը կը ընտրէ Պերիկի առա-
ջարկութեանը: Դժուար է սպասել:

Այսպէս ուրիշն Ֆրանսիայի դրութիւ-
նը շատ անարդ է դեռ ևս: Հարցը կը
պարզեւ չըտուի — բայց թէ ինչպէս —
այդ տպագրեւ եւք թուում:

—Զրնայիւր, որ Մակ Մահանը կա-
մեցաւ պահել իւրեան պաշտօնական նա-
խարարութեանը, բայց նա չը կարողացաւ
կատարել իւր բաղնիքը: Ազգային ժո-
ղովը չը ընտրեց իւրեանց նախարար Մանի
առաջարկած հարկերը — ուստի Մանը ի-
նապարտեալների ներկայացուցչից, արձա-
կուրդ տուց: Մանին հետեւեց և Ֆուր-
տուհն միւս բնապարտեալներ: Մակ Մահան-
ը ընտրեց նոյա հրապարակներ և ինչ-
պէս հարգելով է հեռավոր նրանցից
Մանին Բրէնը իւրեանց և ժողովար Շա-
խրոյի ներքին գործոց նախարար:

ՄԱՆԻ ԼՈՒԻՐԵՐ

«ТОЖЕ», լրագրին հարգում են, որ Պետեր-
բուրգ բերել են իրիկայի տանի դահլ — մի հա-
տարակ փայտեայ բաղնիքում, որ պատած է
արծաթեայ թիւղերով:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ լրագրող հարգում է, որ Պետերբուր-
գում տպարանական թղթի պահուստները և
թանգարանները մինչև այժմ և հասել, որ շատ
տպարանների մէջ կանգնեցնել են նոր հրատա-
րակութեանց տպագրութիւնը, իսկ մի տպա-
րան մինչև անգամ դարձրել է բանկոյց:

Ֆուրտուհն է որ Հոռոյի նուազեցուց յետոյ, Պետեր-
բուրգի միայն արձակեց իւր նախարարներին,
այլ մինչև անգամ փութում է նոյա տեղադրե-
լուին է նշանակում: Թեպէտ ոչինչ գործ չկայ
նոյա կառավարութեան ներքոյ, սակայն ևս
այնպէս նորա չեն դադարում իւրեանց համար
մի գործ ձարել:

Սպայեւ նորեւում մի նախարարութեան մէջ
դատաւարներն մոռու իտալիոյ մի ազգային
դիտարարական այն պատճառաւ, որ սա բու-
նապարտեալ ժամանակ սպանել է Պետեր թիւղա-
պահները մէկին և այդ վճիռը կատարածելու
համար սպասում են այն օրին, երբ Հոռոյն
Պետեր իշխանութեանը նորից կ'իւրականգնուի:

«Судъ Вѣдъ» լրագրին կանխիկ-Պետերբուրգի թղ-
թակիցը պատմում է, թէ մի հայտարար դա-
տարարի մօտ հետաքրքիր գործի ընթերցումն

պատճառաւ հաւաքուել էր մեծ բաղնիքին,
որ իւրեան շատ աղաւ էր պահում և աղմուկ
բարձրացնում: Բաղնիքին մէջ առանձին ու-
ղարկութեան դարձնելու է: Երբ իւր վերայ մի-
ջեպէս որ նստած էր առաջին կարգում և
բարձր խօսում էր իւր զրապետների հետ: Հա-
տարար դատարան անհամբերութեամբ կարգի
էր կանգնում բարձր խօսողներին և մանաւոր
չըլէպէս, որից երբ անգամ նկատողութիւն
տնկուց զինի երեք ուղղի տուցանք էր պա-
հանել: Հընաւ բարձրաւորով տեղից և մօ-
տանալով հայտարար դատարանի սեղանին՝ հա-
նել է զրապետի մի թուղթ և ինչոյց է նորա
հանել պարտեց այդ երեք ուղղին: Յայտն-
վել է որ հայտարար դատարանը պարտաւորով
պարտեւ է եղել այդ շրջապէս:

Տրագիկում նորեւում կառանաւորել են
մի գիտեալական, որ բաղնիքում է եղել հօրից՝
վոյ տղից և մի աղջկանից, որոնք կարճ ժա-
մանակում գործել են 235 մարդասպանութիւն:
Միայն աղջկից, ըստ իւր խօսողականաց, սպա-
նել է 25 մարդ: Զարագործները մասնա դա-
տաւարտեալներ:

«Тѣхъ. Вѣдъ» լրագրում կարգում են, որ
նորեւում վիճանայի համարարանի փիլիսոփայ-
կան բանի դիվանը ստացել է նամակ Կուրլանդ-
որով Կուրլանդի համարարանի մի պրօֆեսոր
յայտնում է ցանկութեանը գումար վիճանայ: հարցանելու-
րու և արժանաւոր: վիճանայի համարարանական
դիտարանակ պատուին: Կիւնը զայնպիսով
իրաւորեց պրօֆեսորի այն անտակ կեզմ յարա-
նից համաձայնեւ և եւ իրաւորեց ընտնեան էր
նախարար: Այս վիճանը ընտնեան ժամանակ յայտ-
նուել է տղու և մէ պաշտ պրօֆեսորները դը-
ժաւով մի գուց: Գրեւից նոյա համար պարտը մի
կտոր հացից և կաթնեղանից (որ անտաւարար կա-
րող էր պատանել եմէ յայտնուէր այս խաղաղակ
անցը) տուցին նորան դիվան: Բայց շուտով ի-
մացուցաւ, որ նա մի խնդրայ է եղել ևս կամե-
ցել է ուղղովի տանց դիտարան տնտեսուր ու-
տեւական դիվան:

Ն ի թ ա զ ի թ Պ ՍԻՄԵՐՆԵԱՆՑ
Հ ի թ ա զ ի թ Հ ԵՆՏԻՍԱՆՑ

ԱՌԵՏՐԱՎԱՆ

Թուի 19-ին	
Ուրիկ (պարտեալներու)...	5 — 77
Արծաթը հին մանթ...	1 — 10
Հին պատանայ (5 հատ)...	1 — 3 1/2
Փոխանակարի Պորու...	6 — 52 1/2
Վճարելիք մանանակ լիւր...	4 — 60
Փոխանակարի Պորու...	7 — 18
Լատարի լիւր անալի...	185 —
Երկրորդը ...	185 —
Բամբակի երեւանի, ...	4 — 80
Վերականգնել ...	7 — 30
Տրոյի անգլիան ...	7 — 60
Որդան կարմիր առաջիկ ...	78 —
Մեծագործը ...	50 —
Մեծագործը ...	119 —
Բաւարը թուր ...	75 —
Բարբար ...	4 — 40
Եւրոպ ...	4 — 50
Արտասահմանեան ...	8 — 40
Եւրոպ ...	8 —
Եւրոպ ...	7 — 50
Միախառն Տրագիկ ...	13 — 75
Մանուր 10-ից ...	56 —
Կեորակի 25-ից ...	74 — 60
Բոխայի 15-ից ...	49 —
Սուրբ Մովսիս ...	18 — 50
Լեւոնի (հասարակ) ...	16 — 40
Մանր ընտանայ (սակար) ...	10 — 50
Ճրագուր ...	4 — 90
Երկար ձողակ (բրոնզ) ...	3 — 90
Տախտակ (խաղի) ...	4 — 60
Մեխանիկ ...	